

3. Bevoegdheid *ratione temporis*

Het Hof is slechts bevoegd met betrekking tot misdaden gepleegd na de inwerkingtreding van het Statuut.

4. Uitoefening van de bevoegdheden

Het Hof kan van zijn bevoegdheden gebruik maken indien:

– de Procureur door een Lidstaat van een situatie op de hoogte gebracht wordt, waarin blijkbaar een of meerdere misdaden naar artikel 5 gepleegd zijn;

– de Procureur door de Veiligheidsraad van de V.N., in uitvoering van Hoofdstuk VII ‘Maatregelen met betrekking tot bedreigingen van de vrede, vredebreuk en daden van agressie’ van het Handvest, van een situatie op de hoogte gebracht wordt, waarin blijkbaar een of meerdere misdaden naar artikel 5 gepleegd zijn;

– de Procureur een opsporingsonderzoek (‘investigations’) opent op eigen initiatief. Hij zal de ernst van de informatie waarover hij beschikt onderzoeken en indien hij meent over een redelijke basis te beschikken om zijn actie verder te zetten, zal hij hiertoe de toelating vragen aan een rechtscollege, vergelijkbaar met een onderzoeksgerecht (‘pre-trial chamber’).

5. Sancties

De daders van de misdaden hernomen in artikel 5 van het Statuut, kunnen volgende veroordelingen oplopen:

– een gevangenisstraf waarvan het maximum de dertig jaar niet mag overschrijden;

– een levenslange opsluiting, gerechtvaardigd door de ernst van de misdaad en de bijzonderheden eigen aan de dader.

De gevangenisstraf kan gepaard gaan met een boete en met de verbeurdverklaring van waarden en goederen, die een direct of indirect gevolg zijn van het misdrijf.

Kritiek

De meeste commentatoren hekelen:

– de mogelijkheid voor een Lidstaat om, gedurende zeven jaar na de inwerkingtreding van het Statuut, een afwijking van de bevoegdheid van het Hof te bekomen voor de misdaden opgesomd in

artikel 8, die zouden gepleegd zijn door eigen onderdanen of op eigen grondgebied (art. 124);

– de exorbitante invloed van de Veiligheidsraad, die o.m. de bevoegdheid krijgt om gedurende twaalf maanden elke procedure voor het Hof te schorsen (art. 16);

– de relatief onbelangrijke rol die aan de slachtoffers toebedeeld is (art. 75, 79).

F. THOMAS

II. Literatuur

A. OORLOGSSTRAFRECHT

– N. KEIJZER, ‘De schuld van de meerdere. Een onderzoek naar de rol van de culpa in het oorlogsstrafrecht’, in M.J. BORGERS, I.M. KOOPMANS en F.G.H. KRISTEN (red.), *Verwijtbare uitholling van schuld*, Nijmegen, Ars Aequi Libri, 1998, pp. 167-178.

De opzet van deze bundel bestaat erin niet alleen vanuit de dogmatiek, maar ook van buitenom nieuw licht te werpen op het strafrechtelijk kernbegrip ‘schuld’ ten einde na te gaan of de subjectieve beleving ervan thans, tengevolge van de versnippering van het strafrecht over o.m. milieurecht, effectenrecht, economische rechtspraak en EU-fraudebestrijding, al dan niet uitgehouden wordt. In zijn bijdrage onderzoekt N. KEIJZER in hoeverre diegenen die hun ondergeschikten in de hand hadden moeten houden strafrechtelijk verantwoordelijk kunnen gesteld worden voor de niet-voorkoming van de oorlogsmisdrijven door die ondergeschikten gepleegd. Hij analyseert daartoe achtereenvolgens de relevante bepalingen van het (oud) wetboek van Militair Strafrecht (1903), van de Wet Oorlogsstrafrecht (1952), van het Eerste Aanvullende Protocol bij de Conventies van Genève (1977), van de Statuten van de *ad hoc* Tribunalen voor voormalig Joegoslavië (1993) *c.q.* Rwanda (1994) en van het Permanent Internationaal Strafgerechtshof (1998). In deze teksten, alsook in de oudere rechtspraak (zaak Yamashita, Hostages Case, High Command Case ...), stelt hij, ten aanzien van de grond voor strafrechtelijke aansprakelijkheid van de meerdere, een verschuiving vast van opzet naar culpa. Deze evolutie ervaart hij als positief omdat hierdoor, bij de afrekening na een gewapend conflict, het zwaarste accent kan gelegd worden op diegenen die de ontkenning ervan hebben veroorzaakt.

– C. NILL-THEOBALD, *'Defences' bei Kriegsverbrechen am Beispiel Deutschlands und der USA*, Freiburg in Breisgau, Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Strafrecht, 1998, 465 p.

Deze dissertatie, met als ondertitel 'Zugleich ein Beitrag zu einem Allgemeinen Teil des Völkerstrafrechts', beoogt de volkenrechtelijke erkenning te evalueren van uiteenlopende materiele omstandigheden zoals het bevel van de meerdere, de noodtoestand met inbegrip van militaire noodzaak, de dwang, de represailles, de dwaling, de reciprociteit of nog de wettige verdediging, die de individuele strafrechtelijke aansprakelijkheid voor oorlogsmisdrijven hetzij uitsluiten, hetzij in meerdere of mindere mate beperken. Voor de Engelse term 'defences' opteert de auteur omdat hij niet alleen algemeen gangbaar is in de internationale jurisprudentie, maar ook omdat hij haar de mogelijkheid biedt abstractie te maken van de onzekerheid ter zake in de Duitse rechtsterminologie. Procedurele hinderpalen - b.v. verjaring of dubbele vervolgingen - blijven buiten beschouwing.

Oorspronkelijk zijn vooral de delen II tot V van het werk waarin case-studies, mede vanuit een rechtsvergelijkend oogpunt, ontleed worden niet alleen ten einde gegevens te verzamelen over de classificatie en de dogmatische ordening van de zogenaamde 'defences', maar ook om bij te dragen tot de uiteindelijke codificatie ervan in een overkoepelend volkenrechtelijk strafrecht.

B. RECHTSHULPRECHT

– W. SCHOMBURG en O. LAGODNY, *Internationale Rechtshilfe in Strafsachen*, München, C.H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, 1998, 1550 p.

Het betreft hier de derde volledig herwerkte uitgave van een klassieker van de Duitse literatuur

over rechtshulp in strafzaken. Traditiege trouw bevat zij een geactualiseerde commentaar van de Duitse rechtshulpwet (IRG), maar innoveert zij bovendien door de bijzondere aandacht voor de rechtshulpinstrumenten die uitgewerkt werden binnen de Europese Unie - soms nog voor de publicatie van deze teksten in het *Bundesgesetzblatt* - en voor de supranationale dimensie die de rechtspraak van de twee ad hoc V.N. Tribunalen te Den Haag en Arusha aan de (tot nu toe louter) internationale strafrechtelijke samenwerking mogelijk toemeet. Opmerkelijk is overigens dat ook melding gemaakt wordt van Internet-bronnen telkens wanneer zij het voordeel bieden van een snellere up-dating.

– G. VERMEULEN, T. VANDER BEKEN, B. DE RUYVER (ed.), *Internationaal Strafrecht. Actuele ontwikkelingen in België en Europa*, Brugge, Vanden Broele, 1998, 116 p.

Dit verslagboek van de studiedag, georganiseerd te Gent op 26 mei 1998, bevat niet alleen scherpe theoretische studies van G. VERMEULEN en T. VANDER BEKEN over de nieuwe ontwikkelingen in de internationale justitiële samenwerking in Europa en over de stand van zaken in België, maar maakt bovendien ruimte vrij voor gezaghebbende practici - onder wie onderzoeksrechter D. VANDERMEERSCH en nationaal magistraat A. VANDOREN. Op grond van hun terreinervaring is het hun mogelijk een kritische blik te werpen op de - soms achterhaalde - vigerende wetgeving en op de - nog steeds bedroevende - stand der bekrachtigingen, door België, van belangrijke rechtshulpverdragen. Hun presentaties laten geen twijfel bestaan over de noodzaak van een dynamischere aanpak van deze discipline in ons land.

F. THOMAS